

Rectoria de Sant Salvador de Torroella

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector oest del terme municipal. Antic terme del castell de Torroella, parròquia de Sant Salvador de Torroella
Emplaçament	Carretera a Cardona (C-55), sortida al km. 53 cap a Sant Salvador de Torroella i seguir el camí 1 km aproximadament.
Alçada:	394
Coordenades:	
Latitud:	41.86796
Longitud:	1.71306
UTM Est (X):	393198
UTM Nord (Y):	4635917

Classificació

Número de fitxa	08141 - 239
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVII-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 38.01.EA. Núm. registre BCIL: 13928-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	IPA 49392
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08140A016000230000IE
Fitxes associades:	
<u>Església de Sant Salvador de Torroella</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dv., 23/04/2021 - 13:12

Descripció

Edifici de la Rectoria, adossat a l'església parroquial de Sant Salvador de Torroella de manera que en cobreix parcialment la façana principal. És de planta més o menys rectangular i s'adapta a la forma de l'església, amb un cobert més baix adossat a ponent i un altre a llevant. Consta de planta baixa més un pis i golfes.

L'edificació s'ha anat construint en diferents fases. La part més antiga és la situada al nord-est, que deu ser contemporània a l'església. Després es va allargar cap al sud-oest i, finalment, es va construir el porxo que cobreix el portal. Així, la línia de la façana principal va quedar més o menys regularitzada. Sota el porxo, perfilat amb un arc rebaixat i cobert amb volta catalana, hi ha el portal adovellat i, als costats, sengles bancs de pedra. Al primer pis s'obren dues finestres balconeres, emmarcades amb pedra carejada, així com una obertura en forma d'arcada i més gran, que és de construcció molt recent. En la resta de façanes les obertures tenen una distribució irregular, la majoria emmarcades amb pedra carejada. La part corresponent al porxo és obra amb carreus ben escairats. En la resta de paraments això no és visible, ja que es manté l'arrebossat de calç tradicional. Pel costat de llevant hi ha adossat un cos més baix corresponent a una cisterna, actualment adaptada com a terrassa.

Passat el portal, a l'interior l'espai del rebedor és resolt amb volta de maó i un paviment de còdols. Cal dir que la Rectoria havia funcionat com una important casa pairal, i s'hi conserva el celler, la premsa i una tina. També es conserva una manxa de ferrer, fet que indica que antigament hi havia hagut una ferreria.

Observacions:

Informació oral facilitada pels actuals residents

Història

La primitiva església romànica, coneguda com a Torroella Vell, era situada al costat del castell de Torroella i apareix citada l'any 1205. Devia ser parròquia d'antic, però no és fins al 1312 que es troba documentada com a tal. En l'estat actual és difícil de dir si les restes corresponen a una obra romànica o posterior. Sembla que tenia un petit habitatge al costat, amb una cisterna d'època gòtica o tal vegada posterior. D'aquesta església primitiva se'n coneixen algunes referències tardanes que evidencien que a Torroella seguí havent-hi culte i una certa autoritat en mans del capellà.

L'església actual de Sant Salvador de Torroella va ser construïda a la primera meitat del segle XVII. El motiu del trasllat era que l'antiga havia quedat en desús perquè es trobava en un emplaçament molt desavinent, a dalt del turó. Per això es buscà un emplaçament més accessible per a la majoria de masos.

Segons diu una llegenda, va ser la mestressa del mas Palà, que solia queixar-se de la llunyania de l'església, la que hauria triat el lloc més escaient en un indret on tenia costum de parar-se a reposar. Sembla que la construcció es començà entorn del 1632 i el 1648 es va consagrar. La rectoria annexa probablement és contemporània al temple (entorn de 1632), tot i que va tenir reformes i ampliacions posteriors.

Probablement en aquesta època inicial (primera meitat del segle XVII) es va construir un retaule major, dedicat al Sant Salvador. No se'n té constància documental però se n'han conservat dues taules pintades, dedicades als temes del retorn d'Egipte de la Sagrada Família i a sant Joan Baptista. Avui aquestes pintures es poden veure al Museu Diocesà de Solsona. El 1643 l'edifici fou arrebossat exteriorment. Damunt la llinda de la porta principal una llosa porta la inscripció "Deal Beatum, 1643". Del segle XVII hi ha també una llinda amb la inscripció de l'any 1628. Les capelles laterals del fons de la nau, avui advocades a sant Isidre i al sant Crist, foren construïdes els anys 1707 i 1710, respectivament. En aquest segle XVIII la capella lateral situada al sud i més propera al presbiteri va ser allargada, i també es va construir el retaule major, d'estil barroc, dedicat al Sant Salvador, el qual fou destruït en la Guerra Civil de 1936. L'autor era fill de la mateixa parròquia. En donava fe una inscripció que deia: "Joseph Palá, Fuster, 17[]".

El patrimoni i el manteniment de l'església era administrat pels anomenats priors, que es renovaven anualment entre els propietaris de les diverses masies. A inicis del segle XIX es va construir la capella de la Pietat i la sagristia. L'obra la va encarregar i pagar la família Palà, propietaris del mas del mateix nom. El mestre d'obres fou Josep Torrabadella, i la capella es va consagrar el 1802. Era una capella destacada del temple, ja que el culte a la Verge de la Pietat era antic i molt arrelat a la parròquia. La imatge d'alabastre pintat que s'hi venerava era com a mínim de mitjans del segle XVII. La nova capella també tenia el seu propi retaule, que no s'ha conservat.

El cementiri de Sant Salvador de Torroella va ser construït l'any 1886. Aquesta Data es troba en la reixa de la porta de ferro de l'entrada. Amb la fundació de la colònia Palà la família amb aquest cognom esdevingué el principal poder fàctic de la parròquia. Fou així que Joan Baptista de Palà i Valls (1841-1919) va fer una petició per construir un mausoleu a l'interior de l'església, que li fou denegada l'any 1893. Finalment s'optà per construir-lo al cementiri de Torroella. L'any 1925 hi enterraren a Josep Palà i Valls, germà de Joan Baptista de Palà i Valls, i també la seva esposa Maria Claret i Marvà.

L'any 1926 la capella de la Pietat va ser reparada; s'hi van construir dos bancs-caixa i un gran respatller a banda i banda de l'altar. Va ser decorada pel pintor Magí Seres Roca. A conseqüència de la Guerra Civil l'església fou saquejada i va desaparèixer la imatge de la Mare de Déu de la Pietat. També la imatge de la Pietat que hi havia en un pedró del veïnat, el retaule barroc de l'altar major i la campana.

A la primera dècada del segle XX el rector feia de mestre als nens de les cases properes. També hi anaven algunes nenes, però la majoria estudiaven a l'escola de la colònia Palà. A la dècada de 1960 es construï un petit local com a escola, adossada a l'angle sud de l'església. No va funcionar gaires anys, ja que entorn de 1965 el rector, mossèn Rossend Arsedà, va deixar de residir a la Rectoria. Pels volts de 1969 la Rectoria va utilitzar-se com a casa de colònies per part d'una agrupació de Martorell, fins que a conseqüència d'un accident en què va morir una nena va cessar aquesta activitat. El 2005 es va establir a la Rectoria un matrimoni que, des d'aleshores, ha cuidat i millorat l'entorn i ha fet importants obres d'arranjament a l'interior de l'habitatge.

